

Beszélgetés Balassa Péterrel

Ha csak egy pillanatra is...

Művészetfilozófus — egyszerűbben szólva: esztéta. De regényelméleti, kortárs magyar irodalomról szóló munkái mellett feltalált egy műfajt, amit így hív: civilpróza. Hogy előbbiekért, vagy ezért? Két hete kapott Déry-díjat...

— Hogyan érinti a Déry-díj?

— Szakmai zsűritől kaptam, és ezek szerint nem teljesen érvénytelen, amit csinálok. Ez örömmel tölt el.

— Mit csinál most?

— Könyvet írok arról, hogy mi a zene szerepe a modern regényekben, mert föltűnő, hogy a modern regények némelyike hangsúlyosan foglalkozik a zenével. Vagy úgy, hogy fiktív zeneszerzőt választ hőseül, mint Thomas Mann a Doktor Faustusban, vagy magáról a muzsikálásról ír regényt, mint Hermann Hesse az Üveggyöngyjátékban. De az is előfordul, hogy maga a zene jelenik meg, mint Beethoven Fidelioja Nadas Emlékiratok könyvében. Van ebben valami képtelen, hogy egy verbális műfaj foglalkozik egy nem verbális művészettel. Azt próbálom vizsgálni, hogy az irodalom a verbális világba miként viszi bele mintegy a hangok rendjét.

— És milyen felismerésekre jutott?

— A huszadik századi ember joggal veszítette el a hitét a szavak érvényességében, és ezért ezek a nagy epikusok egy olyan közeget hoztak be a sajtó verbális univer-

zóna érdekelte a politika. Aktuális belpolitikai történéseinkkel kapcsolatban olykor most is kifejti véleményét a sajtóban. Azt a szkepszist, ami a társadalomban a politika iránt tapasztalható, az értelmiség egy része — így ön is — mintha azzal próbálná ellensúlyozni, hogy tízszer annyit foglalkozik vele. Megoldás ez?

— Fejlett demokráciákban is előfordul, hogy egy értelmiséginek olykor-olykor a négyéves ciklus közben ott kell kis időre hagynia az íróasztalát.

— Igen, de nem ilyen sűrűn. A baj az — és ettől már a rendszer-váltás idején is szorongtam — hogy ez a régió nagyon keveset tud a szabadságról. A szabadság rengeteg veszéllyel jár, amíg nem párosul önkorlátozással. Sajnos ezirányú balsejtelmeim beigazolódtak — jobban örülnék ma, ha tévedtem volna. Az ország és a politikai elitek teljes kultúrájával és kulturálatlanságával szembe kellett nézni a választások idején, önismeretünk hiányosságainak kockázatával.

sekről legálisan beszélni. Szomorú, hogy a jelenlegi hatalom nem '56-tal, hanem valójában '38-cal tekintette meg a történelmi folytonosságot, és hogy a szélsőjobb első — egyébként belülről jövő — hangjaira nem csapott oda. A sok huzavona a társadalomból szkepszist váltott ki.

— Fennáll a veszélye annak, hogy egy új minőségű szkepszist fog érvényre egy év múlva az új kormány. Különösen féltő, hogy az egyirányú kultúraközvetítővé lett rádió és televízió tovább rontja a helyzetet. Ön szerint mit lehetne tenni a lejtőre vitt közszolgálati intézményekért?

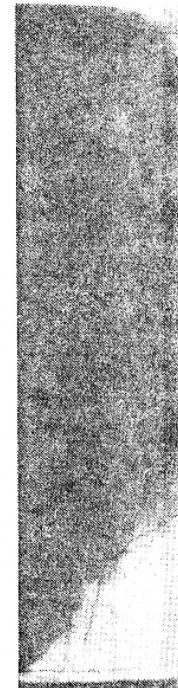
— Tiltakozni és tiltakozni. Minden lehetséges alkotmányos,

és a médiumokban, de az írott sajtóban. A szakmai korrektség alapkövetelmény, tartozéka a szabadságnak — sok tanulás és kommunikatív készség kell hozzá. Pozitív folyamatok is vannak a kultúrában — amelyet egyébként mindig is jóval kevesebben fogadtak be, mint a tömegkultúrát. Rendkívül színvonalas folyóiratoknak tucatjai jöttek létre az elmúlt öt évben, ami példátlan Magyarországon és itt Európában is.

Az emberek tízezeres példányszámban megjelenő elvont, ezoterekus filozófiai műveket vásárolnak. Filozófiatörténeti eseményszámba menő könyv jelent meg nyolcezer példányban nemrégiben; Tengelyi László: A bűn mint sorseseemény — elkapkodták napok alatt. Kantot veszik, mint a cukrot — gondolja meg, hogy ez mit jelent!... Ő írta kétszáz éve a Mi a felvilágosodás? című kis röpiratot, amely a nyilvános észhasználat kiskatéja. Négy vagy öt olyan könyvesbolt van Budapesten, amely úgynevezett ezoterekus irodalmat árusít, és ezek tömve vannak állandóan. Az emberek bejárnak olvasgatni, tehát a nyugat-európai típusú könyvkereskedés kezd elterjedni. Beül az ember teázni, és elolvas egy folyóiratot.

Nemcsak a régi vidéki folyóiratok alakultak át kiválóan, hanem újak is indultak. Nagyszámú fiatal szakértelmiséget látok fölfejlődni, irodalomban, irodalomtudományban, filozófiában, akik úgy gondolják, hogy azzal lehet az országnak

Nemzet

Petrova, Yveta

A magyar grafika két éve a szak: Győr — a Xantus — nemzetközi gr már második alkalz el kétszáz művés kinthető meg.

— A fiatalok szell más, mint korábbi to ELTE-n ben érde

— olyan d küldeni frői vag, a kritikus kipróbálják. Van eg amiben megjelenne és ezért tartom a ta

